

Rääkides soode taastamisest omadega rappa minemata

PIRET PUNGAS-KOHV

keskkonnateadlikkuse ekspert

teguloos „Soode kaitse ja taastamine“

Ettekandest:

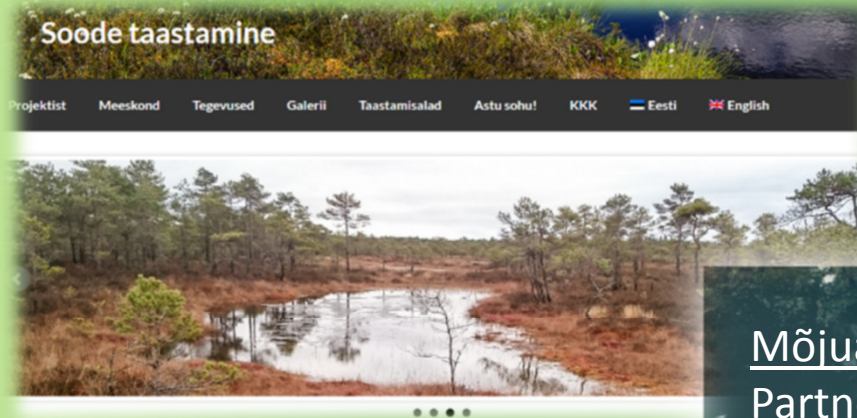
Tegulugu: Soode kaitse ja taastamine (LIFE Mires Estonia; 2015-2021)

Eesmärgid:

1. Milline on selgitustöö inimestele:
mida on selgitustöö vallas tehtud ja mis on veel plaanis
2. Mida arvatakse kaasamisviisidest senise info põhjal?
3. Mida arvatakse soode taastamisest senise info põhjal?
4. Tähelepanekud edaspidiseks

Kus ja kuidas aitab ELF soid taastada?

Millal: 1. sept 2015–31. dets 2021

Eesmärk on taastada
kuivenduseelne veerežiim:

- Laukasoos (Lahemaa RP)
- Sirtsu soos
- Tudusoos
- Feodorisoos (Alutaguse RP)
- Ohepalu soostikus
- Soosaares (Alam-Pedja)

Mõjuala: ca 7600 ha

Partnerid: ELF, TÜ,
MTÜ Arheovisioon

Koostöö:
Keskkonnaamet,
RMK jt

Projektialade paiknemine (kaart: M. Kohv, 2018)

Rahastajad: Euroopa Liidu LIFE programm;
Keskkonnainvesteeringute Keskus
2,815,576 EUR, sellest EL 74,61 %

Mis soos sünnib - teavitus **siht**grupiti

TEGEVUSED SIHTGR.	LASTE- AED	ALG- KOOL	PÕHI- KOOL	GÜM.	AVALIK- KUS	HUVI- LISED	EKS- PERDID
Algandmed 	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Wikipedia artiklid		😊	😊	😊	😊	😊	😊
Õppevideod			😊	😊	😊	😊	
Õppeprogrammid			😊	😊			
Muinasjuturaamat	😊	😊	😊		😊	😊	
Õppepäevad, matkapäevad	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Õp. koolitused							😊
Infovoldik			😊	😊	😊	😊	😊
Õpperaja tekstid NB! erivajadused	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Tutvustavad seminarid					😊	😊	😊
KKK, <i>andmebaas</i>			😊	😊	😊	😊	😊
Taastamistöde lõpetamine			😊	😊	😊	😊	😊

Kes on huvilised ja avalikkus?

- Maaomanikud,
 - kelle maa on kaitseala sees
 - kelle maad piirnevad kaitsealaga
- Kohalikud külaelanikud
- Kohalikud suvitajad
- Avalikkus, kes märkab (meedias) soode taastamisega seotud uudiseid ja või käib soos:
 - eksperdid
 - matkajad, marjulised, seenelised
 - avalikkus, kes märkab siis, kui on probleem toodud internetti – emotsioonitegutsejad (arvuti taga)
- Avalikkus, keda jätab soode taastamine „külmaks“
- ...?

Mis on huvi ja millal see tekib?

Huvi – sisemise motivatsiooni vorm (Jere Brophy 1997/2014*)

- **individuaalne huvi** – püsiv valmisolek võimaluse avanedes tegeleda teatud teema või tegevusega
- **situatiivne huvi** – vallandub konkreetsetes olukorras teatud hetkel vastuseks millelegi, mis püüab meie tähelepanu ja ärgitab meid sellele keskendumata.

+-huvi – siiras uudishimu

--huvi – oht omandile ja/või väärtustele

0-huvi – oeh!

Sool pikk ajalooline 0- või –huvi!

*Jere Brophy „Kuidas õpilasi motiveerida?
Käsiraamat õpetajatele“, Routledge

Tutvustamiskoosolek Rakveres, 2016.

Foto: J.-O. Salm

Kuidas kontakti saada?

- **Maaomanikud, kohalikud elanikud** – telefon, kutse avalikustamisele, artiklid kohalikes ajalehtedes, jahiseltside ja külaseltside abi, sotsiaalmeedia, infotahvlid, intervjuud kultuuripärandi teemal (tulevikus ehk ka otsepostitus?)
- **Üldsus**, kes märkab (meedias) soode taastamisega seotud uudiseid:
 - konverentsid, avalikustamise seminar, artiklid Eesti Looduses, National Geographic´us, intervjuud
 - talgud – nt metsisetalgud, paisude ehitamise talgud
 - reageering sotsiaalmeedias toimuvale (nt Eesti sood, EMA-grupp), avalikustamise seminarid, artiklid, talgud
 - õppematerjalid, õppepäevad
 - õpperada
 - wikipedia artiklid
 - 2017. aasta talvine kampaania „Astu sohu!“
 - õpilasmalev
 - kaitsevägi

Eripärased kaasamisviisid I

Poolstruktureeritud intervjuud (24 tk/31 inimest, 45 h)

1. **eesmärk** sooga seonduvat möödunut ja kogetut **koguda, talletada ja edasi anda**
2. **abivahend 1** toimunu paremaks mõistmiseks meile endile
3. **abivahend 2** ökoloogilise teabe selgitamiseks teistele

+/-

Välitöö Ohepalus. Foto: M. Kohv

Välitöö Tudu külas. Foto: J.-O. Salm

Foto: P. Pungas-Kohv

ANDMEBAAS

Eripärased kaasamisviisid II

Metsisetalgud ligi 160 vabatahtlikku 4500 km 150 km²

Talgulise teekond koos leidudega. Foto: U. Sellis

Foto: P. Pungas-Kohv

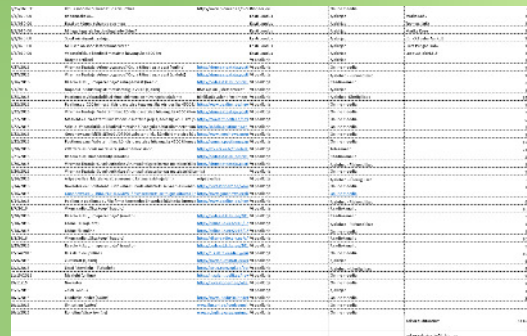
Leiti 300 isendit 50 pesakonda

Milline kaasamisviisidest töötab/ei tööta? I

Nii kvantitatiivsetel kui kvalitatiivsetel kontaktidel +/-

- Kogu meedia auditoorium 11 462 095
- Erinevaid kajastusi meedias 236
- Koduleht alates 01.09.2015 on 69 572
- sh KKK lehel 4160
- Kutsed avalikustamise koosolekutele ca 500:
 - Paremini töötavad siis, kui tugev külael, aga kaugel, kiire, ei saa, ei jõua, jne.
 - Inimesi köidavad linnu-looma liigid ja ka pärand
 - Kui ilmneb võimalik probleem, on osalemine aktiivsem
- Ekskursioonid ehk läheme vaatame kohapeal – teoorias huvi suurem 😊
 - Nt kirja pani 10 ja kohale tuli 2
 - Koolilastega ja organiseeritud gruppidega toimib paremini
- Ettekanded konverentsidel, seminaridel: 2215 inimest

Milline kaasamisviisidest töötab/ei tööta? II

Rübaraka
sünnipäev
14.01.2019
Ilm sarnane
aga ihu!
Sinja ja
Leo

Sa on väimude
sünnitus

Käisin üle paljud
aegade lapsepõlv
kodudel pühapäev
09.10.2018 kile

Palegi sin armu
hääled, kuigi olen
sünninud. Sori,
et käivad taastu-
mistööd.
Armastust!
Jan
03.10.2018

Serviti, ikka serviti ehk Kalevipoja kaks tosinat lauda

Enne viina- või pudellivabrikuid vedas aga tuuleveski ehitamise plaanidega isegi Kalevipoeg laudu üle Sirtsu soo. Selle kohta pajatab Juhana Lepasaare raamatu kaudu rahvasuu järgmist: Käimine märjal sool olnud aga väga raske, vesi visanud sirtsu jalgade alt üles ja Kalevipoeg lausunud: "Mis sa, soo, sirtsutad, vaata kui künnan su üles!" Omaaegse "Energia" kolhoosi mehed võtsidki Kalevipoja sõnasabast kinni ja Sirtsu ei sirtsuta enam! Kuvenduskraavid viivad ülesharitud Sirtsu soo veed Kunda lõe kaudu Soome lahte."

<https://www.wroomer.ee/maanteeltmaha-tudu-sirtsusoo-ja-teised/>

õppefilmide seeria
soodest nüüd ka
EST, RUS, ENG
subtiitritega

Režissor: KOL, Kerttu (POL, Soome) <https://www.wroomer.ee/>
Väljaandja: 19. oktoober 2017 14:26
Tema: Tõrised
Aadress: top@wroomer.ee www.wroomer.ee

Tema: OBI

Režissor: Tõrised (Eesti) ja tõrised (Eesti) // Euroopa Koostöö. Viimane lastega õppematerjal "Ah soo" ning oleme kõik väga rõõmsad, et meie, kellel kedama loodus igapäevast hõlmatust pole, saame nii toreid, mõneste vahendusel nende Fentima looduse kohta õppida. Aitäh, et valite projektile teinud.

Kõik õpetajad, kellele õppematerjalid Fentima looduse kohta veidi aegsasti!

Režissor: Kerttu

Režissor: Kerttu

Režissor: Kerttu

Režissor: Kerttu

Milline kaasamisviisidest töötab/ei tööta? III

2. Tee pilti!

Looduskaitseala põhiline eesmärk on tagada koosluste looduslik areng. Samas on sinne soo juba enne kaitseala loomist kuivendatud ning selle tagajärjel kasvas kunagine lagesoo peale mets.

Kuivenduskraavide sulgemise ja puude eemaldamise ga on taastatud kunagine kõrge veetase ning maapind on avatud valgusele ja sademetele. Need tingimused on eelduseks lagesoole iseloomuliku taimestiku kiireks taastumiseks ja aitavad soo tagasi oma loomulikule arenguteele.

Tee pilti!

Hea küllaline! Palun tee fotoaparaadi märgiga tähistatud kohas pilt nii, et punaste täppidega puu jääb foto keskele.

Foto saada palun aadressil sejamae@elfond.ee
Kasutame fotosid maastikumuutuste jälgimiseks.

Take a picture!

Dear guest,

When you see a camera sign, please take a photo of the landscape at that location. Make sure that the tree marked with two red spots is in the middle of your picture.

Send your photos to sejamae@elfond.ee. Your photos will be used to monitor changes in the landscape.

Фотографируй!

Дорогой посетитель!

На месте со значком "фотокамера" сделайте фото таким образом, чтобы дерево, отмеченное красными точками, оказалось в центре фотографии.

Фото отправляйте на адрес sejamae@elfond.ee. Ваши фотографии будут использоваться для наблюдения за динамикой изменений ландшафта.

stratus <stratus@stratus.ee>

to Sootaastajad ▾

Saadan pildid. Kahju, et sellist asja pole kusagil mujal kohanud. Arvutisse on kogunenud kümned tuhanded matkapildid ja neist võiks sellisel moel palju rohkem kasu olla.

Lugupidamisega

Arvo Ründva

Sun, 7 Jul, 15:21

Mida inimesed siis arvavad taastamisest (senise põhjal)?

- Maaomanikke, kelle maad selle teguloo taastamistööd vahetult mõjutaks, on ca 8; neist 2 andsid kooskõlastuse
 - täiendavad seirepunktid (pakutud ka osalemist)
- Kohalikud elanikud, kes elavad läheduses (külaelanikud) – varieerub – et ei lõhutaks pinnast, et ei uputataks ära
- Üldsus, kes märkab (meedias) soode taastamisega seotud uudiseid
 - selgitused üldjuhul aitavad + valmisolek minna ka kohale näitama

Foto: M. Kohv

Üldine trend on see, et inimesed hakkavad harjuma soode taastamise mõttega.

Kokkuvõtteks: selleks, et mitte minna „rappa“ ...

Foto: P. Pungas-Kohv

- ... tuleb rabas pidevalt olla:
 - tööde teostus, suhtlus kohalikega (säilitades neutraliteedi)
 - töötunde on vaja planeerida hoopis rohkem – kvaliteetkontaktid
 - on hea, kui inimesed avaldavad arvamust – annab võimaluse selgitada
- kuna teema uus, on hea proovida võimalikult erinevaid kaasamismeetodeid:
 - kvaliteet- ja kvantiteetkontaktid – mõlemad on vaja
 - suhtlemiskeel lihtne ja lugupidav (inimesed vajavad lühikest, selget ja kantseliidivaba teavet)
 - ühtset reeglit ei ole, aga üldjuhul (läbi)rääkimine aitab
 - kuidas rääkida – suhtluskoolitused!
- inimesi looduskaitsetööde kõrval ei tohi jätta tähelepanuta:
 - NIMBY (*not-in-my-backyard*) → PIMBY (*please-in-my-backyard*)
 - Kohalike ja kaitseala valitsejate sidusus on väike:
 - vaja enam selgitust, miks ja mida kaitstakse?
 - kas kogukond ka saaks kaitsetööst miskit kasu?
- tehes tulevikuplaane, on hea mõelda sihtgruppidest mitte vanuse vm lõikes, vaid huvi taustal (kaasata juba taotluse kirjutamisse!)

Tänades tähelepanu eest!

Foto: P. Pungas-Kohv

Suur tänu Silviale, Jotile ja Markole, kes panustasid selle ettekande valmimisse!

KONTAKT: piretpk@elfond.ee tel: 53440791

